

7.º Precistæ minori, vel impedito, tempus mensis unius ad insinuandum præfixum non currit, *arg. l. 1. C. de annal. except. l. 21. C. ad. L. Jul. de adult. et similibus*: ex quibus regula desumitur, quòd legitime impedito tempus non currat. Ità hæc deducuntur ex instrumento indulti, quo preces continentur. Ceterùm, preces istas licitas esse declaravit S. Congr. Greg. XIII approbante; neque damnari à jure com. (*cap. 2. 41. de concess. præb. cap. 2. eod. in 6. et Trid. Sess. 24. cap. 19. de refor.*), ubi promissiones et collationes vacaturorum beneficiorum, et gratiæ expectativæ reprobantur, nam per preces nullum jus acquiritur precistæ; et cum preces generales sint, non inducunt tantum periculum optandæ, vel captandæ mortis alienæ, sicut gratiæ expectativæ dantes jus in re.

TITULUS VI.

DE CLERICO EGROTANTE, VEL DEBILITATO. ^a

54. Q. I. *An Clericus ob senium, vel infirmitatem, removendus sit à sua præbenda?*

R. Negativè, sive sit Episcopus, sive Parochus, sive alius simplex beneficiatus: ità *c. 2. percussio q. 1. et c. 1. et seq. h. t.*; tum quia afflicto afflictio non est addenda (*c. 5. h. t.*); tum quia Clerici infirmi censentur Ecclesiæ servire, sicut servi infirmi domino, *l. 3. §. 5. ff. de statu lib. ibi: serviri enim nobis intelliguntur etiam hi, quos curamus ægros*; tum quia non facilè aliquis idoneus vellet deservire Ecclesiæ, si sciret se infirmum negligi ab Ecclesia. Unde infirmus fructus sui beneficii lucratur, ac si personaliter Ecclesiæ deserviret.

55. Q. II. *An ægro dandus sit Vicarius, seu coadjutor*

R. 1.º Canonicus æger, vel inhabilis factus, non tenetur sibi assumere Vicarium; nam id nullo jure præcipitur; sed si sanus solitus est eorum frequentare, præter fructus grossos, percipit etiam distributiones quotidianas (*c. un. de Cler. non resid. in 6.*)

2.º Cappellanus, qui ad certas missas singulis septimanis obligatus est, si per duas, vel juxta Lugonem, per quatuor septimanas infirmetur, non tenetur missas omissas recompensare; nisi in instrumento foundationis caveatur, ut per se, vel substitutum celebret.

Vide infra tit. XLI. post n. 372.

3.º Episcopo, vel Parocho ad exercitium pastorale inhabili facto dandus est coadjutor, sive inhabilitas proveniat ex causa senii, sive infirmita-

^a—Agitur de hac materia in Sexto *h. t.*—In Decreto *dist. 55 et 7. q. 1. 2. per tot. et c. 1. Gonsaldus 17. q. 1.*—In *Trid. de coadjutoribus S. 21. c. 6. et S. 25. 6. 7. v. in coadjutoriis de refor.*

tis perpetuæ, ut amentia, lepræ etc., sive ex alia causa, ut captivitate apud hostes, ineptia aut negligentia, aut defectu sufficientis litteraturæ; ità *c. 3. 5. h. t. Trid. sess. 21. c. 6. de refor.*, quo casu certa pensio assignanda est coadjutori: et si Parochia non sufficit ad utrumque alendum, Parochus, utpote habens jus in re præferendus est; et coadjutori succurrendum per collationem beneficii simplicis, vel ex subsidio Parochianorum, vel alio modo.—Nec obstat *c. 3. h. t.*; nam Sacerdos, seu Parochus tantùm ab exercitio officii, non à titulo Parochiæ removendus est, nisi impedimentum esset antecedens, ratione cujus non posset suscipi ordo annexus præbendæ; vel nisi crimen mereretur privationem beneficii: quo sensu procedit *Can. fin. d. 55. et cap. 1. de ætate et qual. et Canon. 15. si quis 18. q. 2.*

56. Q. III. *Quid, et quotuplex sit coadjutoria, et quid juris circa eam?*

R. 1.º Est potestas Clerico concessa ad beneficiatum in regimine sui beneficii adjuvandum. Est duplex; *temporalis*, seu revocabilis, quæ datur ad tempus ob utilitatem Ecclesiæ, et maximè ob curam animarum: et hæc, mortuo coadjuto, vel sanitati restituto, aut alio modo à beneficiis absoluto, expirat, sicut mortuo pupillo, expirat officium tutoris (*§. 1. 2. Inst. quib. mod. tutel. fin.*) *Perpetua*, seu *cum jure succedendi*, quæ datur non tantùm ad rectorem adjuvandum, sed etiam ad illi succedendum, si Episcopatus vel Parochia per mortem, aut resignationem vacaverit: atque ità coadjutor perpetuus succedit in locum et officium coadjuti absque nova collatione vi clausulæ *ex nunc pro tunc*; dummodò litteræ coadjutoriæ perpetuæ expeditæ sint ante mortem, vel resignationem coadjuti; cum in iis spectetur tempus datæ, etsi necdum pervenerint in notitiam coadjutoris.

2.º Coadjutor perpetuus non potest dari, nisi à solo Papa; et regulariter tantùm in Ecclesiis cathedralibus, aut monasteriis ob causam necessitatis et utilitatis priùs à Papa cognitam: ità *comm. Can. 17. petivisti 7. q. 1. Trid. sess. 25. cap. 7. de refor.* Nam coadjutoria perpetua, cum vim habeat collationis beneficii vacaturi, generaliter prohibetur à jure communi salva semper et excepta auctoritate Sedis Apostolicæ, quæ ob necessitates et utilitates Ecclesiarum dispensare potest in sac. Canonibus, sicut *cit. Can. 17. S. Bonifacio Moguntino Præsuli concessus est à Zacharia Papa coadjutor cum jure successionis.*

3.º Coadjutor temporalis Episcopis, et his Superioribus, de via ordinaria dari potest à solo Papa, *c. un. h. t. in 6.* ex ratione ibi addita, quia talis datio numeratur inter causas graviiores Papæ reservatas, et consuetudo in contrarium rejicitur. At in casu necessitatis, et distantia à sede Romana, Episcopus æger, judicio tamen pollens, ipsemet auctoritate Pontificia cum consilio et consensu majoris partis capituli sibi eligit unum, vel alterum coadjutorem. Si verò Episcopus morbo animi, ut dementia laboret, capitulum per vota duarum partium ex tribus eliget coadjutorem unum, vel ad summum duos (ne Ecclesia prægravetur) totumque hunc actum, uti etiam, si Episcopus inutilis nollet accipere coadjutorem, Sedi Apostolicæ nuntiabit (*cit. c. un. h. t. in 6.*)

4.º Coadjutor temporalis Parocho, vel alteri Prælato inferiori dari po-

test ab Episcopo, etiam tanquam Sedis Apost. delegato, vel alio Prælato habente jus instituendi: *c. 3. h. t. Trid. sess. 21. c. 6. de refor.* Nam talis datio est necessaria, ne Ecclesia, maxime in cura animarum debito ministerio destituatur; nullibi verò prohibita reperitur, sed concessa, imò imperata per cilt. jura.

57. Q. IV. *Quæ sit idoneitas, potestas et obligatio coadjutoris?*

R. 1.º Coadjutor debet esse instructus omnibus qualitatibus ad ministerium coadjutoriae necessariis, *Trid. sess. 25. c. 7. in fn. de ref.*; unde coadjutor Episcopi in spiritualibus debet esse ætatis 30 annorum, morum gravitate, scientia, et ordine Episcopali insignitus, nisi Sedes Apostolica in aliqua qualitate dispenset, uti solet in coadjutoribus perpetuis. Quoad statum parùm refert, an sit Clericus secularis, an regularis. Sic constitutus coadjutor, licet præcedat omnes inferioris ordinis, non tamen pares; quamvis coadjutus eos præcederet, quia in eodem ordine clarior est, qui propriis, quam qui alienis radiis fulget: unde coadjutor Episcopi, vel Abbatis, non præcedit alios Episcopos, vel Abbates.

2.º Potestas coadjutoris tanta est, quanta exprimitur in litteris coadjutoriae, et generaliter loquendo, coadjutor in spiritualibus et temporalibus Episcopo amenti datus, in his omnibus habet liberam potestatem, ut etiam beneficia vacantia, cum sint dationis necessariae, conferre, et resignationes recipere possit; datus verò Episcopo seni, usu rationis pollenti, exercebit omnia, quæ sunt jurisdictionis et ordinis; nisi aliqua excepta sint: alienare tamen non poterit, nec libera beneficia conferre. Barbos. et alii.

3.º Onus coadjutoris est residere in loco beneficii cum effectu, seu exercitio sui officii; licet more Episcoporum per trimestre abesse possit: item rationem suæ administrationis dare, vel coadjuto, si sanæ mentis est, vel capitulo; vel si id antè non fecit, successori coadjuti, (*c. un. h. t. in 6.*) Et quamvis de jure Rom. (*l. 4. ff. de tutel. act.*) à tutoribus et curatibus, durante eorum officio, non exigantur rationes, exigi tamen possunt, durante officio coadjutoris (*cit. c. un. in fn. h. t. in 6.*)

58. Q. V. *An Sacerdos laborans epilepsia, seu morbo caduco, arcendus sit ab altaris ministerio?*

R. Circa morbum istum ita disponitur in jure:—1.º Qui frequenter hoc morbo tangitur, abstinere debet à celebratione: *indecens enim est et periculosum, ut in consecratione Eucharistiæ morbo victus epileptico cadat.* Quòd si plenè liberatus est, sacrificare poterit (*c. 4. in tuis 7. q. 4.*) Probandus autem est unius anni spatium, an reipsa liberatus sit (*c. 3. d. 33.*)—2.º Qui rarè hunc morbum patitur (semel intra mensem, ut inquit Tamburinus), et cadendo, voces confusas et spumas non jactat, permittitur celebrare, non solus, sed cum assistentia Sacerdotis, qui supplere possit ministerium (*can. 15 illud 7. q. 4.*) At si morbo hoc correptus confusas voces et spumas jactet, cum videatur similis arreptitio, non est permittendus celebrare (*c. 2. Nuper. 7. q. 2. conformiter c. 3. d. 33.*); et cum res gravis sit, præcipit Gelasius Papa Superioribus sub divini contemplatione iudicii et conscientiae respectu solertissimè de veritate inquirere, Nec

sufficit, quòd incusatus de hoc morbo neget, vel publicè non constet; quia forsàn in occulto morbus hic accidit; et ideo mandat Gelasius, ut Rusticus Episcopus apud se retineat, probetque Episcopum Foro populensem per 30 dies, dando ei carnes indifferenter.

TITULUS VII.

DE INSTITUTIONIBUS. ^a

59. *Nota I.* Institutionem et collationem etiam in jure sæpe promiscuè usurpari, ut *reg. 4 in 6.* Strictè autem et specificè, *collatio* significat liberam dationem beneficii independentem ab ullius præsentatione, aut nominatione. *Institutio* est, datio beneficii vacantis auctoritate legitimi Superioris facta ad præsentationem, vel nominationem patroni: et cum institutio sit de necessitate, ita ut Ordinarius præsentatum idoneum rejicere non possit, dici solet *collatio necessaria*.

Nota II. Tres esse species institutionum:—1.ª Est *collativa tituli*, qua titulus, seu jus in beneficio confertur.—2.ª Est *auctorizabilis*, seu *auctorizativa*, qua Clericus approbatur, et promovetur ad curam animarum.—3.ª Est *investitura*, qua Clericus accipit possessionem beneficii. Et hæc *investitura*, vel est *abusiva*, quæ solet fieri in consistoriis per traditionem signorum sensibilium, ut clavium etc.; vel est *realis*, seu actualis missio et introductio in possessionem beneficii, et vulgò dicitur *installatio*; quamvis propriè soli Episcopi investiantur per installationem solitis cæremoniis factam. Porrò ut institutio sit canonica, sine qua beneficium Ecclesiasticum non obtinetur (*reg. 4 in 6.*), debet esse in institute potestas, in recipiente habilitas, in actu ipso solemnitas; adeò quidem, ut fiat sine vitio conferentis, recipientis, et formæ, de quibus hic agendum.

60. Q. I. *Quis possit instituere?*

R. 1.º Post Papam solus Episcopus in sua diocesi, *cap. 3. h. t. c. 42 in fn de hæret. ibi: ad Episcopi officium tam institutio, quam destitutio Sacerdotum noscitur pervenire.* Quibus et similibus juribus fundatur in jure intentio Episcopi, ut alius, contendens sibi competere jus instituendi cogatur illud probare. Nomine autem Episcopi venit hic etiam Prælati plenissimo jure cum Clero et populo exemptus.—2.º *Vicarius generalis* Episcopi *c. 3. h. t. ibi: qui hoc de jure possunt.* Nam institutio nec numeratur inter causas arduas, sicut destitutio; nec reservata est Episcopo, sicut collatio libera (*c. fn. de off. Vicar. in 6.*)—3.º *Capitulum*, sede vacante (*c. 4. h. t. in 6.*); quia institutio est jurisdictionis necessariae, quæ transit in capitulum (*c. un. de M. et O. in 6.*)—4.º Prælati specialiter à Papa

^a.—Agitur de hac materia in Sexto *h. t.*—In Decreto 16. *q. 7. c. 9. et seqq.*—In *Trid. S. 7. c. 13. S. 14. c. 12, 13 et S. 25. c. 9 de refor.*

privilegiati, cujus privilegii etiam Abbatisa est capax (c. 12. de M. et O.); imò et laicus. Secluso autem privilegio, laici, sicut incapaces sunt possidendi jus Spirituale instituendi, ita etiam nulla præscriptione, vel consuetudine, illud acquirere valent.—3.º Potestas instituendi non potest in fundatione reservari alteri, quàm Episcopo: ita Trid. S. 14. cap. 12 de ref. indistinctè dicens: *In casu autem fundationis, aut dotationis, institutio Episcopo, et non alteri inferiori reservetur.* Cui juri non videtur posse renuntiare Episcopus in præjudicium successorum, approbando fundationem in contrarium. Oppositum tenent Card. de Luca, Emerix, la Croix, explicantes Trident. non loqui de institutione collativa, sed auctorizabili; vel pro eo casu, quo Episcopus spontè non consentit. Sed nostra communis sententia videtur verior.—6.º In Ecclesia sita in confinio duarum diocesium is instituit, qui est in quasi possessione juris instituendi; quia ex reg. 65 in 6., in pari causa melior est conditio possidentis. Secus ille, in cujus territorio est caput Ecclesiæ, vel porta principalis, vel potius jus instituendi erit commune (arg. §. 22. Insula Ins. de R. D.)

61. Q. II. *Quis institui possit?*

R. 1.º Clericus idoneus (c. 2. h. t.) à patrono præsentatus: et quidem, si unus ab uno, alter à duobus præsentetur, iste instituendus est, non ille, etsi esset dignior, quia in hoc casu non censetur præsentatus (c. 3 de jurepatr. Rota in Piscensi 20 Maji 1658.) Si verò pares sunt in voce, dignior præfertur; si æquè digni, locus est gratificationi.—2.º Principes laici ex speciali privilegio in præbendis honorariis institui possunt, sicut Imperator coronatus ad S. Petrum in Vaticano, Rex Hispaniæ in Ecclesia Legionensi, Rex Galliæ in Pictavensi et Cenomanensi, Rex Romanorum in Aquisgranensi etc.—3.º Minorista aliàs idoneus ad Parochiam præsentatus, instituendus est, dummodò intra annum ad Sacerdotium valeat promoveri (c. fin. h. t. in 6.) Idoneus autem aliàs non censetur, nisi habeat ætatis annum 25, saltèm inchoatum (c. 7 de elect. c. 9 de rescr. in 6.)—4.º Clerici etiam alterius originis et nationis præsentari et institui possunt, modò aliàs sint idonei (c. 5. h. t.); nisi beneficia essent patrimonialia pro certa familia, civitate, aut natione.—5.º Clericus habens jus instituendi, non potest se ipsum instituere; etsi à patrono præsentetur, et alteri potestatem deleget ad se instituendum (c. fin. h. t.), quia interdantem et recipientem debet esse distinctio personalis: tum quia in tali institutione ambitionis et avaritiæ turpitudine relucet (cap. 26 de jurepatr.), ob quod cessant hic paritates, ex l. 1, 5. ff. de manum. vindict. l. 3, 4. ff. de adopt. cap. 33 de elect.—6.º In Ecclesiis, vel monasteriis tot sunt instituendi, quod commodè ali possunt (c. 1, 4. h. t.), et in decreto refor. Clem. VIII. §. 7: si tamen redditus notabiliter accrescant, vel decrescant, augeri vel minui potest numerus instituendorum (c. 9 de constit.)

62. Q. III. *Qua forma fieri debeat institutio?*

R. 1.º Præcedere debet præsentatio; aliàs institutio est nulla, nisi quòde patronus ratam haberet, c. 32. Decernimus 16. q. 7 et c. 8 de jurepatr.; ubi talis institutio dicitur irritanda, h. e., irrita declaranda. Si verò Episcopus scienter instituit non præsentatum, tenetur ei de alio beneficio

providere, c. 29 de jurepatr.: quatenùs in eo, in quo ipsum non est dubium deliquisse.—2.º Si præsentatio et institutio eidem personæ competat de diversis titulis, ut si Episcopus ratione patrimonii sui sit patronus, expediet, ut præsentatio et institutio fiat duplici actu, v. g. præsentatio per procuratorem, et institutio per Episcopum, ne forsàn jura ista confundantur. At si dignitati Episcopali donatum est jus patronatus, beneficium evadit liberum et collativum; et tunc præsentatio et institutio faciendæ est unico actu collationis.—3.º Facta præsentatione, accedere debet auctoritas Superioris Ecclesiastici, qui jus instituendi habet, c. 3. h. t. Trid. S. 14. c. 13 de reform.; aliàs patronus laicus per se instituens anathemate feriendus, et institutus ab eo communione privandus; et si perstiterit in delicto, ab officio et ordine deponendus est (c. 4 et 21 de jurepatr.).—4.º Episcopus, antequàm instituat, proponere debet edictum publicum in valvis Ecclesiæ, quo generaliter et peremptoriè citentur ii, quorum interest, an quid in contrarium habeant (arg. c. fin. de elect. in 6.) Hujus tamen edicti in multis diocesisibus non est usus.—5.º Tandem, examinata idoneitate personæ, Episcopus consensum præbet institutioni quocumque loco, etiam existens extra diocesium, et quacumque die, etiam feriata; cum ista institutio sit actus jurisdictionis voluntariæ, et expediatur sine strepitu: et desuper conficiuntur in praxi litteræ, non tam ad substantiam, quàm probationem institutionis necessariæ.—Ceterùm, licèt Superior non habet præfixum tempus, intra quod teneatur instituere, tamen ne Ecclesia ex diuturna vacatione damnum sentiat, expedit institutionem quantociùs fieri, etiam ante elapsam quadrimestre, quia volenti patrono non fit injuria.

In Parochialibus tamen, ex Constit. S. Pii V. In conferendis 18. Mar. 1567. §. 4, fieri debet intra duos menses à die præsentationis computandos, et... cipsis Ordinariis illam facere negligentibus, et ultra dictos duos menses deferentibus, possint (patroni) pro hujusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apostolicam.»

Circa alia beneficia, nullum in jure præfixum est tempus ad capiendam possessionem ac institutionem. Provisi tamen, præsertim de beneficiis residentiam requirentibus, cogi possunt post tres menses ab Episcopo ad eam capiendam, sub pœnis statutis à Trid. sess. 24. cap. 12. de ref. contra non residentes (Clericat. de benef. discordia 90. n. 14. Laurentius de benef. par. 2. q. 818.) Circa provisos verò de beneficiis per resignationem et permutationem, vide addita lib. 1. tit. IX. post num. 116.

63. Q. IV. *Quid juris circa institutionem auctorizabilem?*

R. 1.º Approbatio ad curam animarum de jure communi faciendæ est ab Episcopo (vel Vicario generali, vel à capitulo, sede vacante), etiamsi institutio collativa tituli spectet ad alium Prælatum, c. 4. de off. Archid.; si verò utraque institutio collativa et auctorizabilis spectet ad Episcopum, uno actu expediri potest, præmisso examine, Trid. S. 7. c. 13. de refor.; nisi aliunde constaret de idoneitate Clerici, vel is præsentaretur, seu nominaretur ab universitate, seu collegio generalium studiorum, ibid.

2.º Institutio auctorizabilis contra Episcopum non præscribitur, etiam præscriptione, vel consuetudine immemorabili, Trid. cit. S. 7. c. 13. de reform. ibi: *Neque admittantur, etiam prætextu cujusvis privilegii, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præscriptæ, nisi fuerint prius à locorum Ordinariis examinati et idonei reperti.* Quibus verbis reprobatæ præscriptio et consuetudo non tantum præterita, sed etiam futura; et ita ampliatur dispositio c. 4. de off. Archid. Nam talis consuetudo est prorsus irrationabilis: tum quia nocet Ecclesiis, dum, sublato examine, multi imperiti irrepunt ad curam animarum; tum quia contrariatur juri divino, quo Episcopus obligatur pascere suum gregem; et consequenter scire, an idoneos habeat pastores subordinatos. Atque ita contra hoc jus nulla currit præscriptio, nisi translative; dum tota Parochia cum Parochianis ab uno Episcopo transfertur per præscriptionem ad alterum: quo sensu procedit c. 1. de præscr. c. 32. in fin. de privil. c. 7. eod. in 6. arg. ex l. 1. C. de patria potest. l. 3. §. 10. ff. de acq. poss. c. 3. si quis 17. c. 2. Institutio autem collativa tituli, cum istas repugnantias non habeat, præscribi potest, sicut et alia jura Episcopalia (c. 4. 13. 15. 18. 19. de præscr.); non tamen ea quæ sunt curæ pastorales: ut visitatio, obedientia etc. (cap. 11. 12. eod.), et consequenter nec institutio commissoria curæ animarum.

Notandum est hic obiter, quod cum in primis editionibus Conc. Trid. Romæ proditis duplici paginarum forma, altera in folio, altera in octava folii parte, è typis Pauli Manutii Aldi filii anno 1564, legatur in principio cit. c. 13. Trid. «*Præsentati, seu electi, vel nominati à quibusvis*» illa præpositio A mendosè est impressa, ut constat ex uno exemplari earundem editionum in folio, emendato ab Angelo Massarello Episcopo Thelesino, secretario ejusd. Conc. qui ad calcem dicti exemplaris testatur, se illud cum authentico originali contulisse, adhibitis etiam duobus Concilii notariis, Marco Antonio Peregrino Clerico comensi, et Cynthio Pamphilo de S. Severino camerinen. diocesis: quod sic authenticè ipsiusmet Massarelli manu correctum, asservatum vidi in insigni Biblioth. Corsina. Alterum exemplar ita et eodem caractere correctum legi in Bibliotheca Ghisia; juxta quam correctionem idem Manutius eodem anno, et eadem duplici paginarum forma Concilium Romæ iterum impressit, additis in fronte utriusque posterioris editionis verbis. *Index dogmatum, et reformationis: In cædibus Populi Romani.* Hunc eundem errorem animadvertenter prius Fagnanus in cap. *Accepimus de ætat. et qualit. præficien.* n. 31, et postremò clarissimus vir Cardinalis Lanfredinus: in editione enim ejus opera prodita Romæ è typis Hieronymi Mainardi anno 1732 facta collatione cum authenticis actis ipsius Concilii in archivio S. Angeli asservatis, non legitur dicta præpositio A, ut mendosè legitur addita in aliis ferè omnibus editionibus, quæ variis locis tam ante, quam post hanc prodire. Et quidem, rectè perpenso verò ipsiusmet textus spiritu, statim apparet mendosa impressio A. Concilium enim hic loquitur in casu, quo præsentatio, electio, vel nominatio fiat aliis, quam Episcopo; ac proinde ad præservandum ipsius jurisdictionem: jubet præsentatum electum, vel

nominatum, non aliter confirmandum, vel instituendum, quam prævio Episcopi examine; prout etiam declaratur alio ejusdem Concilii textu c. 9. sess. 25. de reform. non autem loquitur in casu, quo ipsimet Episcopo fieret præsentatio, vel nominatio: tunc enim extra controversiam illæsa remaneret illius jurisdictio, ut consideranti patet. "

64. Q. V. *Quid juris circa institutionem corporalem, seu investituram?*

R. 1.º Clericus habens collationem tituli, non potest propria auctoritate apprehendere possessionem beneficii; secus pro merito puniendus est, secundum c. 18. de præb. in 6. Excipe, nisi à Prælato suo accepisset investituram *abusivam* per traditionem, v. g. bireti, clavium etc.; tunc enim liberum habet ingressum ad beneficium: saltè si actu à nullo alio possessore occupatum est, ut passim hic practicatur.—2.º Ad investituram requiritur auctoritas Superioris Ecclesiastici (c. 9. de off. Archid.); secus laici dantes, et Clerici ab eis recipientes investituras excommunicantur, Can. 12. et seq. 16. q. 7. Iste autem Superior Ecclesiasticus de jure communi, vel saltè ex commissione Episcopi, est Archidiaconus (c. 7. 9. de off. Archid.); at de consuetudine est Episcopus, qui per se, vel suos Vicarios, ut Decanos rurales, hanc introductionem facit (c. 28. de præb. in 6.) Quòd si alius Clericus actu possideat, vel detineat beneficium, prius citandus est, et causa summarè cognoscenda (c. 28. de præb. in 6.); nec admittuntur exceptiones, cum plerumque sint malitiosæ, nisi de crimine diffamato, de tituli Canonici defectu, et aliæ similes, quæ in continenti probari possunt.—3.º Modus, seu cæremonia investituræ realis varia est pro varietate locorum; et consequenter consuetudo cujusque loci observanda. Episcopi solent investiri per installationem, Abbates per collationem in sede Abbatiali, Canonici per assignationem loci et sedis in choro et capitulo, Parochi per insignia Parochialia, traditionem clavium, libri rationum etc.—4.º Effectus hujus investituræ sunt iidem, qui acquisitæ possessionis, puta, interdicta possessoria, jus faciendi fructus suos, præsumptio tituli, et conditio præscribendi. Et quidem, quod speciale est, si beneficiatus bona fide cum titulo colorato possideat beneficium, secluso vitio simoniæ et alio simili, per triennium plenè præscribit illud in foro externo et interno, ex reg. 36. *Cancell. de triennali possessore.* Si verò per unum annum pacificè beneficium possideat, impetratio ejus ab altero facta non valet, nisi ostendatur vitium tituli, in supplicatione exprimatur nomen, gradus in litteris, nobilitas possessoris, tempus possessionis, causa specifica vitiosi tituli, et tota ista actio intra sex menses usque ad sententiam definitivam in judicio terminetur, reg. 35. *Cancell. de annali possessore.*

Suppletur hic quod addi debuerat ad tit. V. de præb. §. 41. de collat. benef., circa ea, quæ servari debent in collatione beneficiorum per concursum in litteris encyclicis Clem. XI. et Constit. Bened. XIV. *Cum illud* 14. Decem. 1742, in qua insertæ sunt dictæ litteræ, hæc servanda præscribuntur:

1.º Ut Episcopus, habita notitia vacationis beneficii curati, statim in

ea deputet Vicarium cum congrua fructuum assignatione ad curæ onera sustinenda, donec de rectore provideatur.

2.º Ut edicto intimetur concursus, præfigaturque terminus, intra quem tantum coram Cancellario Episcopi, vel alio ab hoc deputato exhibeantur in actis concurrentium requisita. Romæ præfigitur terminus decem dierum.

3.º Ut hæc redigantur in compendium, et ejus copia die concursus tradatur tam Ordinario, quam examineribus, ut hi unâ cum illo iudicium ferant, nedum super doctrina, sed etiam super vitæ honestate, aliisque concurrentium dotibus ad animarum curam exercendam necessariis.

4.º Ut coadunatis concurrentibus, omnes claudantur in eodem conclavi, unde nemo egredi vel alius quispiam eo ingredi possit, donec conferint intra certum et idem temporis spatium omnibus constitutum, exhibuerintque scripta, et subscripta propria cujusque manu, responsa eassum uno eodemque tempore dictatorum latinè exarata, et sermonem seu oratiunculam conscriptam eo idiomate, quod populum haberi solet super textu Evangelii eodem pariter tempore omnibus tradito. Romæ proponuntur resolvendi novem casus.

5.º Ut singula responsa et oratiunculæ subscribi debeant ab Ordinario, vel ejus Vicario, examineribus et Cancellario concursus.

6.º Cavetur etiam, ne peracto hoc modo concursu, collataque Ecclesia Parochiali magis idoneo ac digniori, admittatur appellatio, aut à mala relatione examinerum, aut ab irrationabili iudicio Episcopi, nisi intra decem dies à die collationis interponatur; et ne iudex, ad quem possit pronuntiare, nisi secundum acta concursus, ad ipsum clausa, et obsignata transmittenda, vel originalia, vel eorum authentica exempla, confecta à cancellario concursus, et ab altero notario collata coram Vicario, vel alio in Ecclesiastica dignitate constituto, eligendo ab Episcopo, ac subscripta ab examineribus, qui concursui interfuerunt. Et hoc juxta cit. Bened. Const. disertè vetantis posse recipi documenta cujuscumque generis post concursum expiscata; derogando hæc in parte præfatis litteris encyclicis id permittentibus.

7.º Quod si Ordinarius, posthabito uno vel altero ex approbatis, Parochiam contulerit magis idoneo ex informata conscientia, hæc sibi tantum notam causam per litteras familiares indicabit iudici appellationis; qui nec illam revelare, nec postulare poterit, ut ea juridicè probetur. At si eidem Ordinario suspecta sit fides iudicis ad quem, dictam causam aperire teneatur Præfecto Cong. Conc.

8.º Statuitur præterea, ut si sententia iudicis appellationis sit uniformis præelectioni factæ ab Ordinario, non possit ulterius provocari; si verò fuerit contraria, possit præelectus ab Ordinario ad alium appellare: retenta tamen interim Parochiæ possessione. Sed ubi secundus iudex pronuntiaverit, is Parochiam obtinere debeat, cui duæ assistunt sententiæ, ne cum animarum curæ jactura justo longiores sint provocaciones.

9.º Ultima cavetur ut semper liceat Episcopo, nulla petita à S. Sede licentia, concursus indicere, et complere pro Parochialibus, aut aliis dig-

nitatibus animarum curam adnexam habentibus; sive vacaverint in mensibus reservatis, sive ex alio capite eidem S. Sedi reservatæ sint; hæc tamen lege, ut si reservatæ tantum sint ratione mensium, eligat magis idoneum, et Dataria significet absque transmissione actorum concursus, nisi ab eadem Dataria requirantur. Si verò reservatæ sint ex alio capite, absteat à ferendo dignioris iudicio, et acta concursus ultrò Dataria exhibeat. Relinquitur tamen Ordinariorum arbitrio familiaribus litteris denuntiare Datario personam magis dignam, eundemque monere, an occulta aliqua, et in actis justè reticita subsit causa, quæ cuiquam obstet ad Parochiam obtinendam.

TITULUS VIII.

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ, ET ECCLESIE NON VACANTIS. ^a

65. *Nota I.* Præbendam tunc vacare, dum destituitur proprietario, vel possessore, aut detentore. Et quidem, si titulus resolutus est, nullusque possidet, vel detinet beneficium, tunc hoc plenè vacat *de jure et facto*. Si verò titulus non est resolutus, et beneficiatus animo, vel corpore, possessionem amisit, beneficium vacat *de facto*, seu quoad possessionem tantum. Si tandem titulus reipsa resolutus est, et beneficiatus retinet possessionem, aut saltè tenutam, beneficium dicitur vacare de jure, sed non de facto.

Nota II. Vacationem induci vel *per sententiam iudicis*, dum is beneficiatum privat beneficio; vel *ipso jure*, dum jus absque facto hominis resolvit titulum. Nunquam autem beneficium vacat ipso jure, nisi in casibus à jure expressis; cujusmodi sunt:—1.º Mors beneficiati, dummodo beneficium in re habitum fuerit in Ecclesia numerata, et interim non sit suppressum, *c. 36. de elect. cap. 10. h. t.*, nam mors omnia solvit; *Nov. 22. c. 20.* At si quis, v. g. ex electione habeat tantum jus ad rem, et interim moriatur, vel ei renuntiet, non dicitur beneficium vacare per mortem, vel renuntiationem electi, sed per decessum prioris beneficiati.—2.º Translatio, *c. 2. et fin de transl.*—3.º Renuntiatio, *c. 12. de renunc.*—4.º Assumptio status de jure incompatibilis cum beneficio, uti est matrimonium, processio Religiosa, militia terrestris, *c. 4. 5. de Cler. conjug.*—5.º Non promotio ad Sacerdotium intra annum in Parochia (*c. 14. de elect. in 6.*)—6.º Non susceptio consecrationis Episcopalis intra tempus à jure præfixum. (*Trid. sess. 23. c. 2. de reform.*)—7.º Intrusio, vel violenta occupatio alterius beneficii inducit privationem prioris (*c. 48. de præb. in 6.*)—8.º Atrō-

^a—Agitur de hac materia in Sexto, et Clementinis. Extravag. Joann. XXII. *h. t.*—In Decreto 8. *q. 1. 3. et cap. 10. non furem. 7. qu. 1.*—In Trid. *sess. 24. c. 19. de refor.*

ciora crimina, quibus annexa est privatio beneficiorum, ipso facto et jure incurrenda: ut hæresis, simonia realis, et confidentialis, falsatio litterarum Apostolicæ, persecutio S. R. E. Cardinalium, assassinium, et alia, de quibus suis locis. Porro vacatio per sententiam, et ipso jure inducta multum differunt: nam beneficio privandus per sententiam, ante eam retinet titulum, fructus suos facit, beneficium permutare et resignare potest, et si moriatur ante condemnationem, beneficium vacat per mortem ejus; econtra, ipso jure privatus beneficio, titulum non retinet, nec fructus facit suos; quia sententia declaratoria criminis retrahitur ad tempus delicti, nec beneficium permutare aut resignare potest, nec beneficium vacat per mortem ejus, sed per privationem jure inductam.

66. Q. I. *An beneficium actu non vacans conferri possit?*

R. Negativè, c. 1. 2. 3. h. t. etc. In quibus juribus semper excepta manet auctoritas Papæ, cujus solius est conferre beneficium vacatorum. Unde: 1.º Attento jure ordinario, sublata sunt gratiæ expectativæ et reservationes mentales, dum Papa reservat aliquod beneficium pro certa persona; quam tamen non exprimit, nisi dum confert beneficium actu vacans (Trid. sess. 24. c. 19. de ref.) Unde, ut conferatur beneficium, debet esse vacans de jure, seu resolutio titulo; si quis verò illud adhuc possidet cum titulo colorato, vel detinet, citandus est, et causa summarie cognoscenda (c. 6. h. t. et c. 28. de præb. in 6.); nisi defectus tituli esset notorius, cum in notoriis ordo juris non sit servandus.

2.º Collatio beneficii actu non vacantis, vel tantum vacantis de facto, ipso jure est irrita (c. 3. 4. h. t.); recipiens verò tale beneficium, tanquam intrusus repellendus est ab eo, sine spe illud obtinendi (nisi per Papam dispensetur), et à communione fidelium segregandus (c. 1. h. t. c. 40. num. 7. q. 1.) Hæ tamen pœnæ non stringunt ignorantem, nec eum [cui sola promissio, et non collatio, facta est; cum verba cap. 1. h. t. accipienda sint cum effectu saltè attentato.

3.º Vivens non potest sibi designare successorem jure hæreditario in beneficio (Can. 3. et seqq. 8. q. 1. et c. 1. de præb. Trid. sess. 25. c. 7. de ref.) Nam tales successiones maximè horrent et detestantur Sac. Canones: tum quia per eas Ecclesiis nocetur, quatenus beneficia plerumque in indignos transmittuntur; tum quia ambitiosa cupiditas fovetur, et cura pauperum negligitur, dum opes corraduntur, successorum relinquentium. Si tamen aliqua persona sit spectata virtutis, commendari potest, ut beneficiato succedat: quo sensu explicantur Can. 1. 2. 6. et c. 8. q. 1. etc. 12. 13. 14. et c. 7. q. 1. Item auctoritate Papæ dari potest coadjutor cum jure successionis, Can. 17. et seq. 7. q. 1. Trid. loc. cit.

67. Q. II. *An saltè promitti possit beneficium vacaturum, conferendum, cum actu vacaverit?*

R. Licet jure veteri c. 14. h. t. promitti potuerit beneficium vacaturum in genere, seu indeterminatè, tamen jure novo nullum promitti potest, sive determinatum in specie, sive indeterminatum, v. g. *conferam, cum potuero* etc., et talis promissio est invalida: ita Bonifac. VIII. c. 2. *De testanda h. t. in 6.*, determinans, seu amplians Canonem Concilii Later. re-

lati c. 2. h. t. Ratio est, quia per tales promissiones fovetur improba ambitio et cupiditas Clericorum, mortis alienæ obtandæ vel captandæ votum ingeritur, Ecclesiis et Prælatibus gravamina plurima inferuntur, et generaliter, quia *ejusmodi pactiones sunt odiosæ, et plenæ tristissimi et periculosi eventus*; ob quam rationem etiam jus civile irritat pacta de successione, seu hæreditate viventis (l. fin. C. de pact.) Et licet in d. l. permittantur talia pacta, si is, de cujus successione agitur, consentiat, tamen Sac. Canones non admittunt hanc conditionem *si beneficiatus vivens consenserit*; sed simpliciter et independenter à voluntate beneficiati talia pacta promissoria improbant et irritant, cap. 2. 13. hoc tit. et cap. 2. eodem in 6. Nec promissio ista convalescit abjecto juramento; nam hoc juramentum adversans bonis moribus et bono publico, vimque sacrorum Canonum evacuans nullius est momenti, c. 28. de jurej.

Dices: I. Si promissio beneficii vacaturi tantas deformitates habet, nec Papa promittere poterit beneficium vacaturum; quod falsum est per cap. 4. hoc tit. II. Patroni et collatores sæpe promittere solent beneficium, cum occasio se obtulerit.—R. Ad I. Deformitates istæ non sunt ex natura rei, sed occasionaliter ex malitia hominum, cui obviare voluerunt Sac. Canones. Unde dignitas Papæ, et rarus usus promissionum, et perspecta virtus promissarii evacuant istas deformitates et pericula: secus verò, si promiscuè omnibus indulgeretur promittere beneficia vacatura, Ad II. Talis promissio, cum ex ea nullum jus acquiratur promissario, non est efficax, sed tribuit quamdam spem, quæ sæpe fallit.

68. Q. III. *An valeat receptio Canonici supernumerarii?*

R. 1.º De jure communi valet, modò purè et simpliciter constet, cap. 9. de constit., ubi referuntur quatuor Canonici supernumerarii recepti, neque id à Papa improbat.—2.º Si tali receptioni, vel in continenti, vel ex postfacto adjiciatur pactum de præbenda proximè vacatura, rejecto pacto tanquam inutili, valet receptio: ita Innocent. III. cap. 19. de præbend. subtiliter interpretans Canonem Concilii Later. relatum cap. 2 hoc tit.; quia, in Canonicum *supernumerarium* recipi Canonicis non obviat institutis, et vacaturam expectare præbendam Lateranensi Concilio non est dubium obviare. Id ipsum declaravit S. Congreg. teste Fagnan. in cap. 9. cum M. de const., censens, posse ab Episcopo Cononicos supernumerarios creari; ea tamen conditione, ut ex tali creatione nullum jus quæsitum habeant ad præbendam vacaturam. Ratio est, quia aliud est Canonica, aliud præbenda; nam Canonica est jus spirituale ex receptione ortum conferens stallum et vocem in capitulo: præbenda verò est jus exigendi et percipiendi fructus temporales ratione officii spiritualis. Sed Concilium Later. prohibet solum conferre, vel promittere præbendam vacaturam; non verò receptionem in Canonicum supernumerarium; ergò talis receptio valet, nec vitatur per pactum de præbenda vacatura, quia utile per inutile non vitatur (reg. 37. in 6.)

Dices: cap. 9. de præbend. duo dicuntur: I. Quod Canonico recepto debeatur præbenda proximè vacatura. II. Quod debeatur ex promissione Archiepiscopi Cantuariensis.—R. Ad I. Debetur quidem præbenda,